

Datum**Adress**

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2024-1379

Yttrande**Till**

Utbildningsdepartementet

Remiss Utbildningsdepartementet - En modern krisreglering för verksamheter på skolområdet

U2024/02201

Sammanfattning

Malmö stad har getts möjlighet att yttra sig över promemorian En modern krisreglering för verksamheter på skolområdet. Malmö stad ställer sig i huvudsak positiv till förslagen som bland annat innebär att även enskilda huvudmän kommer att omfattas av de nya bestämmelserna. Kommunen vill särskilt framhålla att föreskrifterna bör kompletteras med en gränsdragning av kommunens samordningsuppdrag i kommunikationen till fristående skolhuvudmän. Vidare bör omsorg till vårdnadshavare med samhällsviktiga tjänster bygga på ordinarie regelverk för elevens rätt till fritidshem eller korttidstillsyn för att undvika ytterligare administration. Malmö stad anser att utredningen underskattar de ekonomiska konsekvenserna av förslaget om kommunernas utvidgade samordningsansvar.

Yttrande

Malmö stad ställer sig i huvudsak positiv till förslaget att införa nya krisberedskapsbestämmelser som är anpassade utifrån hur skolväsendet är organiserat idag som även omfattar enskilda huvudmän. Staden vill dock lämna följande synpunkter.

Principen om att huvudmannen ska göra sitt yttersta för att elevens rätt till utbildning ska upprätthållas bör även fortsättningsvis gälla. Avvikelse från föreskrifterna för utbildning under fredstida krissituationer bör därför ske med stor restriktivitet.

7.2 Behov av omsorg

Omsorg för barn till vårdnadshavare med samhällsviktiga tjänster bör bygga på ordinarie regelverk för elevens rätt till fritidshem eller korttidstillsyn, så att det inte skapas en helt ny omfattande administration vid större krissituationer och höjd beredskap. Vidare anser Malmö stad att det bör förtydligas när behovet ska anmälas och om det avser alla vårdnadshavare för elever under 18 år, till exempel vårdnadshavare för elever i gymnasieskolan.

Vid en kris förväntas förskoleverksamheten bedrivas utan avbrott för att trygga att vårdnadshavare kan fortsätta sitt arbete i samhällsviktig verksamhet samt att deras barn ska kunna få en trygg omsorg. Beroende av krisens storlek och art kan detta få hastiga och synnerligen ansträngande konsekvenser för den kommunala huvudmannen om enskilda huvudmän inte förmår upprätthålla sina verksamheter. Denna del av utredningen menar staden behöver analyseras ytterligare för att till fullo klargöra konsekvenserna för de kommunala huvudmännen. Det framgår inte hur denna omfattande administrativa hantering ska utformas på ett tillfredställande sätt.

7.3.4 Särskilda bestämmelser och dess förhållande till fjärr- och distansundervisning

När en skolenhet ska tillhandahålla skolmåltid vid distans- eller fjärrundervisning bör det framgå av bestämmelsen att det beaktas föreliggande goda förutsättningar för eleven att ta del av denna måltid, bland annat utifrån schemaläggning och var eleven bor.

7.5 Krisplan

Mot bakgrund av promemorians formulering om att kommunerna har ett ansvar för att i sina krisplaner även beakta de elever som går i fristående skolor, anser Malmö stad att det bör förtydligas om eleverna i fristående skolor ska innefattas i kommunens krisplan eller ej. Detta är särskilt angeläget med hänsyn till utredningens förslag att enskilda huvudmän också kan vara ansvariga för utbildningen under höjd beredskap.

7.6 Ett samordningsansvar för kommunerna

Gränsdragning av samordningsuppdraget i kommunikationen till fristående skolhuvudmän bör beskrivas så att kommunen endast är att betrakta som en förmedlande part och att vidare bedömning, värdering, handlingsalternativ med mera konkretiseras av respektive huvudman. Malmö stad menar också att utredningen underskattar de ekonomiska konsekvenserna av förslaget (se punkt 12.2).

7.7 Resurser ska inte kunna tas från kommunens gymnasieskola och vuxenutbildning

Malmö stad vänder sig emot förslaget att ta bort bestämmelsen om att inte kunna lägga ner gymnasie- och vuxenutbildning till förmån för förskola och grundskola och anser att det är en inskränkning av det kommunala självstyret som går utöver vad som är nödvändigt.

Vid höjd beredskap kan det uppkomma situationer där kommunen behöver prioritera barnen i förskola och eleverna som faller under skolplikt (grundskolan). Sådana situationer kan vara krigsskador på lokaler eller att personal lämnar verksamheten för att tjänstgöra enligt lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt. Att behålla legala förutsättningar för att i det längsta kunna bedriva förskola och grundskola bidrar också till totalförsvaret genom att dessa barn och elever inte kan förväntas klara sig ensamma i samma utsträckning som gymnasieelever.

Huvudmannen kommer att göra sitt yttersta för att även upprätthålla gymnasie- och vuxenutbildningen. I enlighet med totalförsvarspropositionen så behöver dock samhället förbereda sig på att det kan bli nödvändigt att bedriva verksamhet med lägre servicenivåer vid krig, vilket även bör avspeglas i beredskapslagstiftning på skolområdet.

9 Allvarliga störningar av lokal art och fredstida kris

Även om Malmö stad kan se fördelarna med den ökade flexibilitet som det nya begreppet ”allvarliga störningar av lokal art” medför, anser kommunen att det saknas en tillräckligt tydlig motivering, definition och anledning i utredningen till att begreppet introduceras. Detta behöver klargöras innan begreppet införs i skollagen.

12.2 Konsekvenser för kommunerna

Malmö stad menar att de ekonomiska konsekvenserna för kommunernas samordningsansvar behöver utredas vidare. I konsekvensbeskrivningen görs bedömningen att samordningsansvaret endast kommer att medföra begränsade kostnader för kommunerna. Bedömningen görs utifrån konstaterandet att kommunerna redan har ett samordningsansvar utifrån lagen om (2006:544) kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Den lagen har dock inte som utgångspunkt att ett stort antal fristående huvudmän ska samordnas.

Enligt finansieringsprincipen ska inte kommuner och regioner åläggas nya uppgifter utan statlig finansiering. Kostnaderna för detta ökade ansvar har inte utretts i promemorians konsekvensutredning. Malmö stad anser att de befintliga uppgifterna vid krishantering utvidgas i och med förslagen i promemorian, att kommunernas kostnader därmed ökar och att statlig finansiering därför ska skjutas till.

Övriga synpunkter

Kommunerna utövar idag tillsyn över enskilda huvudmän inom förskolan. Även om frågan om tillsyn är inte föremål för någon särskild förändring i promemorian, menar Malmö stad att det finns ett behov av att i utredningen även förtydliga i vilka delar som de föreslagna ändringarna innebär ett utökat tillsynsansvar för de kommunala huvudmännen gentemot de enskilda i de frågor som utredningen behandlar.

Ordförande

Katrin Stjernfeldt Jammeh

Sekreterare

Agnes Wemme